

(اجازه)

شیروانی - عرضی ندارم.
رئیس-شاهزاده شیخ رئیس

(اجازه)

شیخ رئیس - این ماده را ما عملاً دیده ایم که اجرا نشد و بلکه لغو شد.
برای اینکه ممکن است در هفته اول شکایاتی برسد و دوسیه های مفصل پیدا کند و بدیهی است در یک هفته اعضاء انجمن قادر بر رسیدگی تمام آن ها نیستند

بعلاوه اینکه نوشته اند در یک هفته رسیدگی میکنند این يك الزامی است برای انجمن نظار که در ظرف این مدت باید حتما رسیدگی کنند و بازاگر مینوشته اند یازده روز بهتر بود زیرا این قابل اجرا نیست و نمیشود يك محکمه را ملزم کرد که مثلا در ظرف یکروز یا پنج روز یک چیزی رسیدگی کند و بنظر بنده يك هفته کم است و باید یازده روز شود و پیشنهادی هم در این خصوص کرده ام اگر آقای مخبر قبول نمیکند جوابی بدهند که بنده را قانع کند و الا نمیشود در ظرف این مدت انجمن نظارت بشکایات رسیدگی کند مثل انتخابات تهران

مخبر - اگر خواسته باشیم مطابق فرمایش شاهزاده شیخ رئیس مدت را زیاد کنیم اسباب تأخیر کار انتخابات خواهد بود در هفت روز اول که شکایات را آقایانی تحویل میگیرند بالطبع مطالعه میکنند و تحقیقات میکنند منتهی رأی دادنشان در هفته ثانوی است و این نظریه حضرت والا یعنی ۱۵ روز را تأمین میکنند.

رئیس- دیگر مخالفی نیست؟
(گفتند - خیر)

رئیس- پیشنهادها قرائت میشود.
(بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد آقای آقا شیخ جلال- جملات ذیل بماده ۵۳ اضافه شود: چنانچه انتخابات را موافق با قانون دیدو شکایات را در حدود قانون انتخابات مؤثر در انتخابات ندانست اعتبار نامه به نماینده میدهد والا نظریات و عقاید خود را با ادله آن در ذیل دوسیه نوشته سواد نظریات مزبوره را بعنوان راپورت بوزارت داخله ارسال می دارد

پیشنهاد شاهزاده شیخ رئیس- پیشنهاد میکنم جزء آخر اینطور نوشته شود:
در ظرف یازده روز شکایات واصله رسیدگی مینماید.

رئیس- اگر تصویب میفرمائید بقیه مذاکرات بماند برای جلسه یکشنبه در جلسه گذشته يك لایحه از طرف دولت راجع بتأدیه مطالبات اتباع داخلی پیشنهاد شده است

گویا یکی از آقایان نمایندگان تقاضای فوریت کرده اند و بنا شده است

که امروز قرائت شود و تکلیفش معین شود ولی قبلاً فرض میکنم این پیشنهادی است راجع بترتیب صدور اسهام که در ظرف مدت بیست سال باید مستهک شود و چیزی نیست که پس از تصویب مجلس قوراً برای طلب کارها پولی شود هشت صفحه هم هست معذالک اگر اجازه میفرمائید قرائت شود.

بعضی از نمایندگان- طبع و توزیع شود.

رئیس - برای تعیین فوریت طبع و توزیع شود؟ آقای زعیم نیستند؟

یک نفر از نمایندگان- خیر
رئیس- آقای ضیاء الواعظین راجع بفوریت فرمایش دارید؟

ضیاء الواعظین - بلی
رئیس بفرمائید.

ضیاء الواعظین- بنده تقاضا میکنم که طبع و توزیع شود بعد از آنکه طبع و توزیع شد بعد راجع بفوریتش رأی گرفته شود.

رئیس- مخالفی ندارد؟
بعضی از نمایندگان- خیر

رئیس- آقای عدل الملک
(اجازه)

عدل الملک- بنده میخواستم عرض کنم لوایح مفیده ای داریم که حقیقتاً نافع است و باید از مجلس بگذرد من جمله لایحه اوزان و مقادیر که بنده خواستم تقاضا کنم این لایحه در جلسه آتی جزو دستور شود چون يك مسئله خیلی ناامنی است

رئیس- آقای اخگر
(اجازه)

اخگر - بطوریکه عملاً مشاهده می شود قانون انتخابات چنانکه ملاحظه می فرمائید در هفته یکروز جزو دستور است و دارد پیشرفت میکند علیهذا بنده تقاضا میکنم که برای قانون نظام اجباری هم روزهای سه شنبه معین شود که زودتر قانون بگذرد و راجع به پیشنهاد آقای عدل الملک هم بنده مخالف نیستم ولی تصور میکنم خوبست بعد از لایحه ممیزی پیشنهاد کنند چون بعقیده بنده قانون ممیزی مقدم است و باید زودتر تمام شود.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)

آقا سید یعقوب- بنده خواستم مجلس را متذکر یک مسئله که این بر خود بنده هم مشتبه است و آن مسئله راجع بامتیازاتی است که از کمیسیون فواید عامه گذشته و يك زمزمه هائی می شنوم که از این امتیازات جلوگیری میشود یکی مسئله بندرجز است یکی هم مسئله رب سوس است یکی هم مسئله بندر بیچاره خاله است راپورت اینها از کمیسیون فواید عامه گذشته و نمیدانم چه شده است که بکلی اینها متروک شده است و بنده

میخواستم در اول جلسه اساساً این موضوع صحبتی نکنم ولی چون صحبت های دیگری پیش آمد بنده کناره جستم که در این باب عرض نکنم ولی حالا بصدای بلند عرض میکنم که اول قدم اساسی برای این مملکت این است که این امتیازات عام- المنفعه داده شود و هر امتیازی که می آید جلوگیری میشود شنیدم کمیانی کتان گرفت و این مسعود الملک بیچاره هم که اینجا بود گویا رفت بیچاره خاله هم که از میان رفت نمیدانم چه چیز است آیا حقیقتاً از طرف دولت این لوایح پس گرفته شده است؟ اگر اینطور است علت پس گرفتن چه چیز است؟

مسئله رب سوس را هم حالا در آن لوایحی که بدست ما دادند بنده نمی بینم و بنده یک نفر از نمایندگان هستم هیچ اطلاعی از این قضایا ندارم یک نفر خوبست توضیح بدهد که این امتیازات چه میشود چه چاهی پیدا شده است که میرود آنجا بیرون نمی آید.

شیروانی- کشوی میز میلسیو
رئیس- آقای آقا شیخ جلال
(اجازه)

آقا شیخ جلال - موقع عرض بنده گذشت

رئیس- شاهزاده غلامحسین میرزا
غلامحسین میرزا- عرضی ندارم

رئیس - آقای کازرونی
(اجازه)

کازرونی - بنده معتقدم که در جلسه آتی قانون ممیزی مطرح بشود

رئیس - آقای ضیاء الواعظین
(اجازه)

کازرونی- بنده معتقدم که در جلسه آتی قانون ممیزی مطرح بشود.

رئیس- آقای ضیاء الواعظین
(اجازه)

ضیاء الواعظین- بنده اجازه نخواسته ام

رئیس- آقای قائم مقام
(اجازه)

قائم مقام- عرضی ندارم

رئیس- آقای حاج میرزا عبدالوهاب
(اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب- بنده هم عقیده ام این است تا قانون ممیزی نگذرد هیچ قانونی نباید مطرح شود شورا و لش تمام شود برود بکمیسیون بعد سایر قوانین به پردازیم.

رئیس- شاهزاده شیخ رئیس
(اجازه)

شیخ رئیس- عرایض بنده هم گفته شد.

رئیس - آقای سردار عشایر
(اجازه)

سردار عشایر- بنده هم عرض میکنم که چون سال نزدیک باخر است باید قانون

ممیزی تمام شود بعد قانون انتخابات مطرح شود.

رئیس - آقای شریعت زاده
(اجازه)

شریعت زاده - مقام ریاست مسخر شد که سابقاً يك سئوالی راجع بعملیاتی که در مشهد نسبت بضیاء حضور شده است از وزارت مالیه کردم استدعا دارم مقرر شود زودتر برای جواب حاضر شوند اگر موضوع سئوال را آقایان درست تحت نظر بیاورند ثابت میشود که اروضاف مهمه مجلس است که این مسئله را تعقیب کند این است که تقاضا میکنم مقرر فرمائید برای جواب آن سئوال زودتر تشریف بیاورند.

رئیس - تأکید میشود برای دستور روز یکشنبه دو سه فقره پیشنهاد شده که باید رأی گرفته شود تا تکلیفش معین شود پیشنهادی آقای اخگر کرده اند که قانون نظام اجباری در دستور باشد. . .
اخگر- بنده برای روز سه شنبه پیشنهاد کردم.

رئیس- پس باشد بعد رأی میگیریم و دستور روز یکشنبه اول قانون ممیزی پیشنهاد هم شده است که جز کمیسیون بودجه راجع بوزارت مجدداً اشرف و مستشار دفتر جزه دستور شود. مخالفی ندارد
(گفتند خیر)

(مجلس نیمساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی- مؤتمن الملک

منشی- علی اقبال الممالک

منشی - معظم السلطان

جلسه صد و سی

صورت مشروح مجلس

یوم یکشنبه چهارم حوت

۱۳۰۳ مطابق بیست و هشتم

رجب المرجب ۱۳۴۳

(مجلس دوساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید)

(صورت مجلس یوم پنجشنبه اول حوت را آقای میرزا جواد خان قرائت نمودند)

رئیس- آقای دامغانی

شریعت زاده دامغانی- قبل از دستور عرض مختصری دارم

رئیس- آقای شیروانی

شیروانی - عرض بنده هم قبل از دستور است

رئیس- آقای شوشتری
آقا سید محمدعلی شوشتری- عرض بنده هم قبل از دستور است

رئیس- آقای افشار

افشار- قبل از دستور

رئیس - گویا نسبت بصورت جلسه اشکالی نباشد.

(گفتند خیر)

رئیس - آقای دامغانی (اجازه)

شریعتمدار دامغانی - بنده خیلی شاکی و خوشوقتم که بعضی اختلافات سیاسی همان اختلافاتی که بسیاری از اوقات دولت و مجلس را بخود مشغول کرده بود مرتفع شد و میتوانم عرض کنم که حالا دولت آقای سردار سپه با استظهار با اتفاق آقایان نمایندگان میتواند وظایف خود را انجام دهد اینهم یک نعمتی است که کمتر در ادوار گذشته و ممالک دنیا سابقه داشته که یک رئیس الوزرائی با وجاهت ملی و استظهار با اتفاق آقایان نمایندگان ملت بتواند داخل عملیات فداکارانه خود نسبت بمملکت و ملت بشود.

چون آقای سردار سپه رئیس الوزراه فداکاریهایی که مختص بخودشان است نسبت باین ملت و مملکت کرده اند و مخصوصاً امنیتی که تولید شده است در اثر فداکاری و زحمات ایشان بوده و مجلس هم فداکاری ایشان را قدر دانی کرده و حالا مقتضی است عرض کنم با آن فعالیتی که در ایشان هست اگر اندک توجهی نسبت بقسمت شمال یعنی بعاشیه بحر خراسان و صحرای ترکمان بفرمایند خیلی بموقع است.

(بعضی از نمایندگان - صحیح است) زیرا ایشان با آن فعالیت ذاتی که دارند نفوذ حکومت مرکزی را در تمام افطار این مملکت تثبیت کرده اند فقط جائی که باقیمانده همان یک قسمت صحرای ترکمان است که همیشه مثل یک بلدی مبرمی در حواشی شاهرود خراسان ظاهر میشوند و مخصوصاً زوار حضرت ثامن الائمه را صدمه میزنند و اذیت میکنند و اغلب مثل سیل متراکم میشوند و تصور میکنم بایک اندک توجهی موفقیت حاصل شده و کاملاً حل این قضیه بشود و نفوذ حکومت مرکزی را در آنجا منتشر و تثبیت کنند.

اگر در این موقع که ملت قدرشناسی از زحمات آقای سردار سپه کرد مجلس هم کاملاً نظر موافق دارد این استفاده را ما اهالی آنطرف نکنیم تصور نمیکنم دیگر یک همچو موقع باین مناسبتی پیدا شود باین جهت خواستم تذکر بدهم که آقای سردار سپه یک خدمتی بزوار حضرت ثامن الائمه در این قسمت بکنند و نفوذ حکومت مرکزی را مثل سایر افطار این مملکت در صحرای ترکمان تثبیت نمایند

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - یک معمولی شده است در مجلس که بعضی اشخاصی که قبل از دستور میخواهند صحبت کنند گفته میشود ما اساساً بامداد کرده قبل از دستور مخالفیم ولی آنوقت دنبال ولی مطالب گفته میشود بنده شاید در کمسیون تجدید نظر در

نظامنامه داخلی بامذکرات قبل از دستور مخالف باشم ولی بایک وضعیاتی که (خنده نمایندگان) در این مملکت جریان دارد بنده هم دنبال ولی را میگیرم برای اینکه وقتی یک مملکتی اوضاعش قابل تنقید شد باید تنقید کرد.

وقتی تنقید تمام میشود که وضعیات خوب باشد و بهترین اوقات مجلس را بنده یک همچو مواقعی میدانم که حقایق گفته شود.

بنابراین بنده حق میدهم باغلب آقایان که یکدورههایی را که می بینند و میدانند عجالتاً در مجلس بگویند و مقامات مؤثره را مطلع نمایند بنده قصد حمله یا تعرض یا توهین به هیچ شخص یا مقامی ندارم مخصوصاً هم سعی میکنم کدر تحت یک عنوانی عرایضم را عرض کنم که به هیچ مقامی برخورد.

بعلاوه بنده مسائل خصوصی با عناوین شخصی راصحیح نمیدانم کدر مجلس بین اشخاص مطرح شود

یک وکیل با وزیر شخصاً اگر طرف باشد یا بایک رئیس اداره بنده صلاح نمیی دانم در مجلس شورای ملی بآنها حمله کنند زیرا اینجا باید مسائل مطرح شود و محل شور و مشورت آقایان واقع شود که مربوط بمملکت و حفظ مصالح ملت باشد مسائل شخصی مربوط بمخالف شخصی است

بنابراین عرایض بنده بطور کلی اصولی و مربوط بیک مسائلی است که می خواهم بعرض آقایان نمایندگان محترم برسانم.

بنده وظیفه خود میدانم که این مسائل را بگویم و کتمان این عرایض را برای خودم خیانت بوظیفه خود میدانم آقایان نمایندگان هم البته هر کدام وظایف خود را انجام میدهند

سه موضوع مهم بنده را اودار کرده است که با نظر دقیق بیک قضایا و جریاناتی که در این مملکت هست نگاه کنیم یکی اینکه یک خطرات سیاسی بنده در طی یک جریاناتی که خیلی علمی است می بینم ممکن است که بنده اشتباه دیده باشم ولی خطرناک میبینم

بالاخره بنده می بینم یک پردههایی که شاید درده پانزده سال قبل از این یک اشخاص بالا کشیده بود بدهمان پرده های خطرناک که مملکت ما آنروز بآن خطرات تهدید میشد و دنیا آن خطرات را از مادمع کرد باز یک اشخاص میخواهند آن خطرات را متوجه این مملکت بنمایند

این است که باید قضایا گفته شود. دوم بنده یک خطرات اقتصادی مملکت خودمان می بینم که برعکس آنچه انتظار داشتیم یعنی پس از آنکه امنیت کامل سر تاسر مملکت گرفت و باید اصلاحات

اقتصادی عقب سراو بیاید یک خطرات اقتصادی می بینم در این باب هم آنچه بنده اطلاع دارم باید اینجا عرض کنم.

موضوع دیگر هم که بنده می بینم و باز باید عرض کنم این است که یک هر ج و مرجای مالی در این مملکت پیدا شده است که اگر یک قدری جلوش گرفته نشود و مجلس شورای ملی توجهی نکند احتمال میدهم که آبه خوبی از این حیث هم نداشته باشیم

موضوع اول که ممکن است یک خطر سیاسی متوجه مملکت شود این است که ممکن است فرض کرد یک سیاستهایی اقتضا بکند که بالاخره ایران در زیر یک قرضهای کم شکن و یک ورشکستگی مالی هیچی دچار شود که بالاخره خودش خودش را نتواند نجات دهد

ممکنست یک همچو چیزی باشد امیدواریم که نباشد ولی یک آثاری که بنده می بینم باید عرض کنم بنده از یک طرف می بینم که در یک بانکی بروی ما باز شده بدون اینکه یک وثائق خیلی جدی از مطالبه کنند ما هر چه میخواهیم حواله میدهم.

البته در اثر امنیت این یک اعتباری است که پیدا کرده ایم از یک طرف هم می بینم در سال گذشته تقریباً متجاوز از دو میلیون و نیم قرض برای ما باقی مانده است یک کتابی هم چاپ کرده اند یک صورتی هم داده که در مقابل این پولهایی که قرض شده متخارجی هم شده است صورتش را هم بهمه آقایان داده اند و توی کیف همه آقایان هست و تمام هم خوانده اند و می دانند که دو میلیون و نیم قرض برای ما مانده است اینجا هم گفته شد که خرج شده است.

البته پول را میگیرند که خرج کنند اما سال هم متجاوز از این مبلغ بنده می بینم که مملکت زیر بار کسر میرود. اقلاً پنجاه و اکثر آنکه بنده سند دارم چهارده ماه حقوق ادارات رلیات بتأخیر افتاده است.

عدلیه ها معارف، نظمی و حتی دوسه ماه حقوق قشون جنوب ایران بتأخیر افتاده است. رویه گرفته بنده ایران را فعلاً در مقابل شش میلیون کسرو محل خالی می بینم البته این را هم از یک مجلههایی می گیریم و خرج میکنیم.

یکوقت تا کلاه خودمان چرخانند می بینم مملکت زیر بار بیست میلیون قرض رفته است و آن وقت است که دیگر این حرفهای بنده و آقایان چاره نمیکند و یک مسائل دیگری پیش می آید. بنده میخواهم نظر آقایان نمایندگان محترم را متوجه این مسائل بکنم شاید

اطلاعات من در این باب کم باشد. ولی از روی تحقیق و رسیدگی ممکن است آقایان تشریف ببرند در یک جاهائی که مرکز این قبیل مسائل است و به بینند بنده عجالتاً نباید مسئول بمانم آن کسی باید مسئول بماند که میداند و حرف نمیی زند بنده رفع مسئولیت خودم را میکنم.

بعضیها هم ممکن است در مقابل بنده جوابهایی بدهند. ولی آنروز که تاریخ مسئولیت هارا بدنبالشان میدهد.

بنده مسئولیت ندارم که اینک تاریخ دوازده سال قبل مسئولیت را نشان داده است که بدوش چه اشخاصی است.

یک مسئله دیگر که اضافه بر این قرض خطرناک و اضافه بر این اعتبار خطرناک که مایول میگیریم و حساب جاری داریم مسئله تمرکز عایدات است.

مسئله تمرکز اینجا یکی از مسائل روشن و مهم و حتی یک خدمتی جلو داده شد.

بنده در این باب میخواهم باز تر عرض کنم.

این جا گفته شد که یکی از پیشرفت های بزرگ مالی که ما پیدا کرده ایم مسئله تمرکز مالیه است.

تمرکز یعنی چه؟ یعنی یک پولهایی که در اطراف این مملکت متفرق است بوسیله یک صرافی در یک صرافخانه تمرکز شود.

اصل تمرکز این است که پول خورد در یک صرافخانه جمع شود.

یک نفر شاگرد صراف هم در تحت اعتبار یک کاغذ ها و تلگرافات و در تحت قدرت یک دولت با عظمت و در تحت شمشیر یک رئیس الوزراء قوی میتواند حواله بدهد بهر جای مملکت آقا فلان قدر پول را دولت میگوید بنده فلان صرافخانه.

این معنی تمرکز است.

حالا این تمرکز بطرف افراط و تفرط رفته یعنی گفته میشود سرباز هائی که در بندر عباس هستند باید نمایند تا عایدات نواقل یا مستغلات بندر عباس جمع آوری و برات شود بر مرکز آنها هم معطل بمانند تا مجدداً از تهران به آن جا برات شود و حقوق آن ها داده شود.

این دو اثر خارجی دارد یکی تأخیر پرداخت حقوق.

و اساساً این تأخیر پرداخت و مسامحه ممکن است یک نتیجه برای اشخاصی که میخواهند خدمت جلوه بدهند داشته باشد که بگویند در این ۳ ماه ما در ستون های داتمان اینقدر زیاد داریم.

همینطور که می بینم ۳ ماه ۵ ماه ۱۴ ماه تأخیر در پرداخت شده است.

یک نتیجه دیگری هم که واضح است

بمجلس بیا پس بگیرند ببرد با اومشورت کنند و ایراداتی که دارند بکنند بعد بیاورند بمجلس .

اما راجع بپیشنهادات نه این است که ایشان اعتراضاتی که دارند وارد نباشد .

خیر نسبت به ریک اعتراضاتی وارد است .

اما راجع به بیست و نیکوس ابدالایشان اعتراضی ندارند ایشان وقتی این پیشنهاد رفت آنجا يك شرحی نوشته اند و گفته اند این کار در ماه این اندازه لازم دارد و سه ماهش این اندازه و سالی اینقدر میشود مجلس از کجا است ؟

مجلس را معین کنید که از چه محل باید داده شود من موافقم .

حال اگر دولت مجلس را نداشت یا اینکه جمع و خرج کردند دیدند امروز نمیتوانند این کار را بکنند هیچ مربوط به مستشار نیست .

مستشار در این قضیه نهایت موافقت را دارد .

اما راجع بمسئله کتباته يك اعتراضات منفصلی ایشان دارند که يك اعتراض مهمش اینست که نسخه های فارسی و فرانسه اش دو جور بوده و اصل در این قرار داد نوشته شده بود که اگر يك اختلافی پیدا شود ما راجع بکدام آنها بکنیم ؟

مراجعه بمن فرانسه بکنیم یا بمن ایرانی .

در حالتیکه متن فرانسه و ایرانی با هم فرق دارد

شیر وانی - فرستد .

عماد السلطنه - فرستد .

یکی بدهد ؟ برای وزیر مالیه باید فرستد که فرستاده است

این قبیل اعتراضاتست حالا شما میفرمائید يك پیشنهادی را که يك اعتراضاتی بر آن وارد است

(که دولتیش را برای مثل اینجا گفته ام بیست و دو فقره اینطور ایراد دارد)

همینطور نرسیده و نرفته چون يك پیشنهاد خیلی خوبی است آن را قبول کنیم خیر بنده با آن پیشنهاد مخالفم تا وقتی که این ایرادات رفع بشود

وقتی که رفع شد من اول کسی هستم که موافقت میکنم و هم چنین راجع به پیشنهادی که می آید

و اما اما این که فرمودند نماینده اش رفت خیر هیچ جا نرفته است عنقریب بر می گردد .

موافقت هم حاصل شده است و عنقریب پیشنهادش بمجلس می آید

در این مسئله هم اشکالی نیست .

اما راجع بپیشنهاد بندر جزو ابنتان همان بود که آقای ارباب کبیر هم گفتند و اشکال مستشار هم این که در کمیسیون

اقتصادیات مجلس شورای ملی يك ملغا کرانی راجع بمعافیت و الغا کلبه باجهامت آنوقت دادن يك امتیاز برای يك مدتی و گرفتن باج با آن تصمیم کمیسیون اقتصادیات مناقات دارد

خوبست قبل تصمیم کمیسیون معلوم شود و بعد تکلیف آن را معین کنند

والا با اساس نهایت موافقت را دارد .

اما راجع بمسئله درخواست و این که فرمودند

چرا درخواست صادر می شود تا برود سیر قانونی خودش را بکند مدتی طول میکشد .

اولا اگر چهار پنج روز طول بکشد و سیر قانونی خودش را بکند بهتر از این است که درخواست صادر شود و وسیر قانونی خودش را نکند

و آنوقت حساب ها همانطوری که اظهار کردید می شود که اگر يك کمیسیونی معین شود در ظرف یکسال هم نتوانند رسیدگی کنند

ولی در نتیجه درخواست هائی که صادر میشود وسیر قانونی خودش را میکند من مطمئن هستم و میتوانم اطمینان بدهم که در ظرف بیست و چهار ساعت حسابی را بخواهید از مالیه تعویل بدهند

يك قسمت از فرمایشات آقای راجع با اعتراضاتی بود که بوزارت پست و تلگراف شده بود

چون بنده خیال نمی کنم که حنا بهالی و شاید يك عده آقایان دیگر مسبق از آن عملیات باشند

فلا هم من ساکت میشوم و هیچ آن مسائل را نمی گویم و بنده فقط میگویم حیثیات يك وزارتخانه را و چون هجالتا رفع آن اختلافات شده است

بنده عرض میکنم و الا اگر عرض میکردم تصدیق میفرمودید که ننگین بود اما این که گفتند راجع بجواب مراسلات و کلام متعدد اجمال صادر شده است که جواب کافیه های و کلام را زودتر بدهند

این واقعت ندارد ولی اساساً اگر يك هم چیزی باشد چه عیب دارد ؟

دست غیب - خیلی هم خوب است .

عماد السلطنه - يك نفر وکیل تنها خودش نیست نماینده يك شهری است هنوز هم کارهای ما اینقدر منظم نیست که تمام کارها بجزایر قانونی خودش باشد

هر روز چنانچه همه نظارتش را دارند تلگرافات و شکایات توسط و کلام میرسد و کلام مجبورند بفرستند بوزارت البته باید جواب آنها را زودتر بدهند تا آنها هم بتوانند جواب موکلین خودشان را بدهند

این هم اعتراضی نیست اگر اینکار را کرده باشند

ولی همانطور که این قانون است و شما هم تصدیق میفرمائید که مجلس مسؤول وزیر مالیه است و وزیر مالیه هم مسؤول مجلس است و بهتر این است که اگر آقایان ایراد و اعتراضی دارند که بسؤال رفع میشود سؤال کنند و اگر بالاتر از اینها است وزیر مالیه را حاکم کنند و از او استیضاح کنند و هر روز مانباید وقت مجلس را تلف کنیم و یکی و دیگری بر علیه او حرفی بزنند

رئیس - آقایان اجازه بفرمائید بنده تمام این لایحه را که لازم دیده است در اصول مالیاتهای ارضی که در ایران معمول است يك تجدید نظری بشود تمام آقایان در آنها نشان تصدیق فرمودند که این لایحه خیلی مهم است و لازم هم هست که در اصول مالیات تجدید نظری بشود در این اصل اختلاف نظری نداریم

بنده هم که در اینجا در جزء مخالفین اظهاراتی میکنم کمال آرزو من اینست که این لایحه به همین صورتی که تقدیم مجلس شده است اصلاحاتی که لازم است در آن شود و اگر آن اصلاحات نشود آنوقت بنده تصور میکنم که این لایحه و مواد آن با آن چیزی که در عمل موجود است تطبیق نکند

بنده مخصوصاً مخبر معترض در ضمن اظهاراتی که میفرمودند يك نقل و دلالی اقامه کردند و بنده یکقسمت از بیانات ایشان را یادداشت کرده ام و به عرض آقایان میرسانم آقای مخبر فرمودند که ما هیچ مخالفی نداریم

یعنی کمیسیون قوانین مالیه و دولت و آن عراض را تحت مذاکره آورده و با مطالبی که آقایان دیگر فرمودند مقایسه کنند و در واقع يك تفاوت فردی نسبت باین اظهارات بفرمائید

حسلاً گویند هر کس هست امروز انتخاب شود در موقعی که مشغول شود در قانون معیزی هستیم آقایان تشریف ببرید بیرون و انتخاب میکنند

آقای داور .

(اجازه)

داور - بنده تصور میکنم برای اینکه توافق نظر حاصل شود و سرعت این عمل انجام بگیرد بهتر این است که در جلسه بعد انتخاب بعمل آید

جمعی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس - مخالفی ندارد (گفتند خیر)

رئیس - پس میماند برای روز ۳ شنبه قانون معیزی از ماده اول مطرح است آقای محمدولی میرزا

(اجازه)

محمد ولی میرزا - تمام اختلاف نظری که بین آقایان مخالفین و موافقین در این چند جلسه شد و مباحثه و مذاکره

در موضوع لایحه پیشنهادی دولت و کمیسیون است و شما هم تصدیق میفرمائید که يك مسئله که بنده تصور میکنم در آن اختلاف نظری نبود اهمیت و کیفیت و موضوع این لایحه است

هر چند که من این لایحه را يك لایحه معیزی بتمام معنی کلمه معیزی نمیدانم زیرا لایحه معیزی که در سایر نقاط و سایر ممالک معمول است يك موضوع علمی است و با اصلاح کاداستر گفته میشود

یعنی نقش برداری و تعیین مساحتها و این لایحه در واقع يك لایحه است که لازم دیده است در اصول مالیاتهای ارضی که در ایران معمول است يك تجدید نظری بشود تمام آقایان در آنها نشان تصدیق فرمودند که این لایحه خیلی مهم است و لازم هم هست که در اصول مالیات تجدید نظری بشود در این اصل اختلاف نظری نداریم

بنده هم که در اینجا در جزء مخالفین اظهاراتی میکنم کمال آرزو من اینست که این لایحه به همین صورتی که تقدیم مجلس شده است اصلاحاتی که لازم است در آن شود و اگر آن اصلاحات نشود آنوقت بنده تصور میکنم که این لایحه و مواد آن با آن چیزی که در عمل موجود است تطبیق نکند

بنده مخصوصاً مخبر معترض در ضمن اظهاراتی که میفرمودند يك نقل و دلالی اقامه کردند و بنده یکقسمت از بیانات ایشان را یادداشت کرده ام و به عرض آقایان میرسانم آقای مخبر فرمودند که ما هیچ مخالفی نداریم

یعنی کمیسیون قوانین مالیه و دولت و آن عراض را تحت مذاکره آورده و با مطالبی که آقایان دیگر فرمودند مقایسه کنند و در واقع يك تفاوت فردی نسبت باین اظهارات بفرمائید

حسلاً گویند هر کس هست امروز انتخاب شود در موقعی که مشغول شود در قانون معیزی هستیم آقایان تشریف ببرید بیرون و انتخاب میکنند

آقای داور .

(اجازه)

داور - بنده تصور میکنم برای اینکه توافق نظر حاصل شود و سرعت این عمل انجام بگیرد بهتر این است که در جلسه بعد انتخاب بعمل آید

جمعی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس - مخالفی ندارد (گفتند خیر)

رئیس - پس میماند برای روز ۳ شنبه قانون معیزی از ماده اول مطرح است آقای محمدولی میرزا

(اجازه)

محمد ولی میرزا - تمام اختلاف نظری که بین آقایان مخالفین و موافقین در این چند جلسه شد و مباحثه و مذاکره

است باخبر از روی يك فرضیات و موهومات است که گفته میشود اگر این لایحه باین طریق نگذرد و مالیات از سهم ارباب اخذ شود عوائد دولتی کسر میشود و بضرر دولت تمام میشود

اما در قسمت اول که راجع بعق مالکانه است آیا این مالیات از حق مالکانه اخذ شود بهتر است یا از عایدات کل و در اینجا عقاید مختلف راجع باین قسمت اظهار شد و بنده تصور میکنم این موضوع هم مورد اختلاف نباشد که این طرز مالیاتی که در ایران وجود داشته است یکی از اقسام بطوری که امروز هم برقرار است و مالیاتی نیست که بر سرمایه وضع شده باشد

مالیات غیر مستقیم هم نیست و يك مالیاتی است که بر عوائد وضع شده و گفته میشود که اگر بنا شود این مالیات را از سهم مالک بگیرند دولت در ضمن عمل دچار يك مشکلاتی میشود که آن مشکلات و معظورات نتیجه اش این میشود که دولت موفق نمیشود مالیاتهای خود را بهیزانی که باید تأمین کند

و مخصوصاً مخبر معترض در ضمن اظهاراتی که میفرمودند يك نقل و دلالی اقامه کردند و بنده یکقسمت از بیانات ایشان را یادداشت کرده ام و به عرض آقایان میرسانم آقای مخبر فرمودند که ما هیچ مخالفی نداریم

یعنی کمیسیون قوانین مالیه و دولت و آن عراض را تحت مذاکره آورده و با مطالبی که آقایان دیگر فرمودند مقایسه کنند و در واقع يك تفاوت فردی نسبت باین اظهارات بفرمائید

حسلاً گویند هر کس هست امروز انتخاب شود در موقعی که مشغول شود در قانون معیزی هستیم آقایان تشریف ببرید بیرون و انتخاب میکنند

آقای داور .

(اجازه)

داور - بنده تصور میکنم برای اینکه توافق نظر حاصل شود و سرعت این عمل انجام بگیرد بهتر این است که در جلسه بعد انتخاب بعمل آید

جمعی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس - مخالفی ندارد (گفتند خیر)

رئیس - پس میماند برای روز ۳ شنبه قانون معیزی از ماده اول مطرح است آقای محمدولی میرزا

(اجازه)

محمد ولی میرزا - تمام اختلاف نظری که بین آقایان مخالفین و موافقین در این چند جلسه شد و مباحثه و مذاکره

در تقسیمات پیدا خواهد شد و این اختلافاتی که هست و نسبتاً هم خیلی کم است آنها هم باز طبیعی است و اقسام مختلفی که در این مملکت بین ارباب و رعیت تقسیمات میشود

بنده آنها را بطور خلاصه یادداشت کرده ام و بعضی آقایان میرسانم

یا این است که از قرار صدی ده سهم مالک میشود یا از قرار صدی بیست یا صدی سی و سه یا صدی چهل یا صدی پنجاه بالاخره یا از قرار صدی هفتاد

این تقسیماتی است که در تمام این مملکت مرسوم بوده و هست و اگر فیر از این تقسیمات دیگری باشد از قبیل قرار و مدارهای که بطور ملاحظه معامله می شود آنها هم باز در تحت اصل کلی و قاعده طبیعی ایجاد شده است

در تمام این اقسام قبل آنها را بشکافیم و بخواهیم درست تشخیص بدهیم چیزی که مسلم است این است که يك بهره به ارباب که صاحب اراضی مزروعی یا صاحب کارخانه است میرسد

در لایحه که دولت پیشنهاد کرده است و عرض کردم لایحه معیزی نیست و يك تجدید نظری است در آن لایحه طریقه تسهلی که بنظر شان رسیده است قضیه اظهار نامه است و اگر آقایان درست توجه بفرمائید ملاحظه خواهند فرمود

بمانانی که در اینجا گفته می شود با پیشنهادی که کمیسیون کرده و دولت هم در لایحه خودش پیشنهاد کرده است

یعنی اصل اظهار نامه با هم يك تناقض و تباین کاملی دارد در اینجا گفته می شود که يك اظهار نامه هائی توزیع می شود و در آن اظهار نامه ها مالک مکلف است عوائد آقایان مخصوصاً اعضاء کمیسیون بگذردی تعمق میفرمودند میدیدند که در جریان و عمل اختلاف پیدا می شود

بعلم اینکه ما همیشه باید به بینیم عمل چیست زیرا قانون نتیجه جریاناتی است که در عمل ظاهر می شود و وقتی آن جریانات را در تحت انتظام در آورند و اصلاح کنند

آنوقت قانون می شود و در موقع وضع قانون باید کلیتاً در نظر بگیرند که ارتباط قضایا و متناسب در عمل چیست ؟

وقتی اینها را در تحت مذاکره و مطالعه در آورند آنوقت بآن یکصورت قانونی میدهند

متلاذقی يك کسی بخواهد يك ملک را بخرد و تحقیق می کند که عایدات این ملک چقدر است تمام توجه و فکر او معطوف باین است که عایدات مالک این ملک چه اندازه است و هیچکس نمی گوید عایدات این ملک از نقطه نظر استعمار چیست ؟ و همینقدر که سؤال می کند عایدات ملک چند است و میگویند مثلا صد خروار

در اینجا اوقالی شده است باینکه می شود گفت يك اصل کلی است آب وزمین بذر اگر مال دیوان یارب و عمله و هوامل و مصالح الاملاك مال رعیت باشد آنچه بعمل میآید نصف مال رعیت است نصف مال دیوان یارب.

زمین و آب مال دیوان یارب بذر و عمله و هوامل و مصالح الاملاك مال رعیت دو ثلث مال رعیت يك ثلث مال ارباب بطوریکه در قسمت قزوین هم هر ش کردم و مخصوصاً نمایندگان را متوجه کردم که در آنجا هم تقریباً همینطور بوده که چون بذر را ارباب میداده است مطابق قرار داد خصوصی نصف مالیات را تحویل بر مایا بودند.

چون بذر را ارباب میداده داده است بعد در اینجا میبوسد از آب قنات بقرار یکمشر و از زمین بقرار نیم عشر

در صورتیکه بکلی اطلاعاتیکه بر طبق آن این لایحه تنظیم شده در مورد دیم بر- عکس این مسئله را در نظر گرفته اند و نمی دانم از چه نقطه نظر اینطور قرار داده اند و بطوریکه عرض کردم اینهم از آن اطلاعات فقط است و اطلاعات کافی در این باب نتوانسته اند بدست نیآورند فقط يك اطلاعات سطحی تحصیل کرده اند و فوری رفته اند و چسبیده اند که دیم باید صدی شش و نیم بدهد در سر این مسئله هم استادگی و مقاومت میکنند که غیر از این باشد دولت ضرر میکند و مخصوصاً اظهار میکنند که سابقاً هم اینطور بوده است در صورتیکه بنده در اینجا اصل فرد دستور ممیزی صد سال قبل از اینرا عرض کردم ملاحظه بفرمائید.

نوشته است دیم بقرار دیم عشر عماد السلطنه - اینطور نیست اشتباه است.

محمدولی میرزا - و این اطلاعات تصور میکنم برای بنده صحیح تر باشد و اگر خود آقایانی هم که میفرمایند صحیح نیست دقت بفرمائید و تحقیقاتش را توسعه بدهند تصدیق خواهند فرمود که همین طور است.

در آن زمان که این ممیزیها صورت میگرفته است در یکقسمت که مملکت از قبیل آذربایجان.

خراسان و سایر قسمتهای دیگر آمدند آنجا جنس را تسعیر کرده اند. همین راجع بصیفی جات که آمده اند مالیات نقدی برایش قائل شده اند و این مالیاتهای نقدی از تسعیر حیوانات و اجناس و صیفی جات بوده است.

در آن زمان بواسطه منزل خیلی فاحش اجناس و حیوانات که نسبت بامروز البته متزلزل خیلی بیشتر بوده است آمده اند و يك ثمن بعمی آنها را تسعیر کرده اند.

آنرا مالیات نقدی ترار داده اند و این جزو جمعی که امروز دادیم و مالیاتهاییکه وصول میکنیم و عایدات مستقیمان بر آورد می شود سه میلیون و هفتصد و بیست و پنج هزار تومان این جزو جمع میزانش از روی مأخذ و مدرک همان مالیات و ممیزی قدیم است یعنی جنس در خیلی از ولایات ایران تسعیر شده است و آنرا آورده اند و مالیات نقدی ترار داده اند چنانچه در خراسان و یکقسمت از آذربایجان مثل خلخال و مشکین مالیاتش تقدیست در بعضی نقاط دیگر هم همینطور است که بکلی مالیات تقدیست و جنس ابد ندارد.

یکقسمت از این تقدیه اغله بوده است که تسعیر کرده اند و میزانی که تسعیر کرده اند بعرض میسرانم حداقل واکثر گندم از هفتده الی بیست و پنجقران جوازانه الی یازده قران و امروز همین مبلغها جزو جمع مالیات نقدی ما را تشکیل میدهد.

قسمت دیگرش هم راجع بتسعیر حیوانات و صیفی جات است مثلاً جوزق را که پنبه باشد از قرار خرواری چهار تومان تسعیر کرده اند و از قرار همان چهار تومان هم در جزو جمع مالیاتی حساب میکنند. شلتوک را در آن جزو جمع حدعلائلی که برایش قائل شده اند بیست و پنجقران بوده است.

حیوانات دیگر از قرار خرواری هشت قران و یکتومان بوده است ابر بشم را از قرار یکمتری بیست و هشت قران و سی قران قائل شده اند.

البته البته امروز ما بیائیم و مطابق این پیش بینی که شده است اینها را بر گردانیم بر این معنی که از هایدات مالکانه آنچه باو میرسد ولو از فنجان و اجزای فنجان که آقای مخیر فرمودند مالیات بگیریم چه ضرر دارد؟

چون آقایان بنده نوشته اند موقع گذشته است اگر اجازه میفرمائید عرضم بماند برای جلسه بعد رئیس - بقیه مذاکرات ایشان میماند برای جلسه دیگر.

جلسه آتیه روز سه شنبه پیشنهادی رسیده است فرائت میشود و رأی می گیریم (شرح آتی فرائت شد)

بملاحظه اینکه لوابح و چیزهای زیادی از طرف دولت و کمیسیونها در مجلس آمده و حاضر است که باید در مجلس مطرح و تصویب شود و این اوقات بواسطه اینکه روزها قدری بلند شده است که ممکن است آقایان نمایندگان عظام قدری بیشتر وقت خود را صرف وظائف ملی فرمایند.

این است پیشنهاد می نمایم که مجلس از ساعت سه و نیم بظهر تشکیل شود قائم مقام

(پیشنهاد آقایان محمد هاشم میرزا و حائری زاده بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم بعد از اینجلسات مجلس سه و نیم قبل از ظهر سه رئیس - مخالفی ندارد

مدرس - باشد برای بعد از حمل رئیس - پیشنهاد برای بعد از حمل نشده است برای حالا پیشنهاد شده است.

عدل الملک - بنده مخالفم - اجازه میفرمائید.

رئیس - بفرمائید. عدل الملک - ما عملاً احساس میکنم در صورتیکه سه بظهر مانده معهود است ما می آیم معهدا دوونیم بظهر برای کار حاضر میشویم حالا بنده نمیخواهم انتقاد بکنم بلکه از نقطه نظر بعد مسافت منازل و بعضی کارها یکقدری تأخیر میشود بنا بر این اگر معهود باشد ما بین ماها که همان سر سه بظهر بیائیم بهتر است و فقط اگر اصلاحی باید بشود در اینقسمت بشود نه در قسمت توسعه وقت

رئیس - آقای شیخ الرئیس (اجازه)

محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - آقایان ملاحظه فرموده اند که قبلاً جلسات سه و نیم بظهر تشکیل میشد

بعد بواسطه کوتاهی روزها سه بظهر قرارداد داده شده و اینهم فراموش نشود که عملاً مجلس یکساعت بظهر وارد دستور میشود.

بنده هم تنقید نمیکنم ولی چون مذاکرات خیلی زیاد است و دلهای پردرد هم خیلی زیاد است بواسطه مذاکرات قبل از دستور مجلس یکساعت بظهر وارد دستور میشود از این جهت بنده عقیده دارم که نیمساعت بروقت مجلس اضافه شود تا اگر آقایان مذاکرات مفصلی هم دادند باز اقلاً دوونیم سه بظهر وارد دستور که کارها بگذرد و معطل نماند.

اما راجع بآن فرمایشی که آقای عدل الملک فرمودند اینقسمت در سه و نیم بظهر هم فرق نمیکند

آنها تیکه جدی هستند هر ساعت که معین شود می آید و آنها که غیر جدی هستند هر ساعت که معین شود دیر میآیند رئیس - آقایانی که پیشنهاد شاهزاده شیخ الرئیس را تصویب میکنند قیام فرمایند

(عده قیام نمودند) رئیس - تصویب نشد.

طرح قانونی است که برای اطلاع آقایان فرائت می شود بعد از سال می شود بکمیسیون مبتکرات

(باین مضمون فرائت شد) نظر پاییکه اوقات مجلس شورای ملی

باید صرف وضع قوانین گردد و نظر باینکه مذاکرات نمایندگان محترم با حضور وزیر که در برابر مجلس شورای ملی مسئولیت دارند باید بصورت بگیرد اما گفتند که ماده ذیل را پیشنهاد مینمائیم و درش را بکنند

بنظامنامه داخلی ضمیمه شود ماده واحده - مذاکراتی که در حدیث مسئولیت و زراعت موافق نظامنامه مستقر بعنوان آنها خواهد بود و اظهارات را به باشخاص غیر مسئول ممنوع است

شیر وانی - امضاءها را بفرمائید (اینطور قرائت شد)

آقایان - ضیاء الواضین - ناصر الاملا سلیمان میرزا - نظام الله لیه - اعتبار الدوا اکر - دست غیب - آقا شیخ عبدالرحیم حاج سید المعقین - یاسانی - دولت آباد آقامیرزا شهاب - وکیل الملک - آقامیرزا هلیرضا - مقوم الملک - داور

رئیس - مراجعه می شود بکمیسیون مبتکرات

عدل الملک - بنده در دستور عرض دارم اجازه میفرمائید

رئیس - دستور قانون ممیزی است عدل الملک - بنده هم در همان مضمون عرض دارم.

رئیس - بفرمائید. عدل الملک - در جلسه قبل هم بنده

عرض کردم که لایحه اوزان و مقادیر عرض دارم

چندان کاری ندارد چیز مفیدی هم هست اسمدا کردم که در اول جلسه امروز جزو دستور شود بعد آقای اکر فرمودند

خوبست قانون ممیزی قبلاً مطرح شود و دستور عرض دارم

از تنفس قانون اوزان و مقادیر جزو دستور شود بنده در آن پیشنهادی هم که تقدیم کردم حضورتان عرض کردم عرض دارم

گویا اینطور یافتید که بنده عرض دارم کردم (عرضی ندارم).

لهذا حالا مجدداً پیشنهاد میکنم کیست؟ بعد از قانون ممیزی لایحه اوزان و مقادیر حاضر است بعد از تنفس جلسه آن مطرح شود.

این یک چیز خیلی مفیدی است و هر چه زودتر بگذرد بهتر است.

رئیس - رأی می گیریم

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده بعضی از آقایان نمایندگان پیشنهاد کردند که بعد از پرداخت حقوق وزارت جنگ و امنیه و نظمی به پرداخت حقوق معلمین مقدم

حاج میرزا عبدالوهاب - ما هم سایر مغارج است جنس رامعین نکرده کیل و وزنش را معین میکنیم.

ما هنوز معین نکرده ایم که جنس چطور باید بدهند.

چقدر دولت ببرد چقدر مالک چقدر رعیت حالا آقا فکر وزنش است که باچه سنگی باید کشید.

بنده معتقدم که اقلاً باید قانون معین تصویب کنند وقتی که آن گذشت پرو

متأسفانه حقوق اغلب ادارات پرداخته شده و دو ماه بیشتر باقی نمانده است و معلمین چهارماه و پنج ماه طلبکارند چقدر رعیت حالا آقا فکر وزنش است

معارف کاملاً پرداخته شده ولی معلمین بیچاره همیشه چهارماه

تصویب کنند وقتی که آن گذشت پرو

شیر وانی - رأی بگیرید. رئیس - عده کافی نیست برای رأی چون عده کافی نیست جلسه را ختم میکنیم روز سه شنبه رأی میگیریم (مجلس سه ربح بعد از ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی مؤتمن الملک منشی علی اقبال الممالک منشی معظم السلطان جلسه يك صدوسی و یکم صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه ششم برج حوت ۱۳۰۳ مطابق سلخ رجب المر جب ۱۳۴۳ (مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید) (صورت مجلس یوم یکشنبه چهارم حوت را آقای اقبال الممالک قرائت نمودند) رئیس - آقای وحید الدوله (اجازه) وحید الدوله - بنده قبل از دستور عرض دارم رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده هم قبل از خوبست قانون ممیزی قبلاً مطرح شود و دستور عرض دارم رئیس - آقای شیخ الرئیس (اجازه) شاهزاده شیخ الرئیس - بنده هم گویا اینطور یافتید که بنده عرض دارم کردم (عرضی ندارم). رئیس - در صورت مجلس مخالفی لهذا حالا مجدداً پیشنهاد میکنم کیست؟ بعضی از نمایندگان - خیر رئیس - آقای وحید الدوله (اجازه) وحید الدوله - باینکه به وزارت مایه ثابت شده است که رعایت حال معلمین را عموم و کلای محترم توجه دارند و حتی بنده بعضی از آقایان نمایندگان پیشنهاد کردند که بعد از پرداخت حقوق وزارت جنگ و امنیه و نظمی به پرداخت حقوق معلمین مقدم است) (بعضی از نمایندگان - صحیح است) ما هنوز معین نکرده ایم که جنس چطور باید بدهند. چقدر دولت ببرد چقدر مالک چقدر رعیت حالا آقا فکر وزنش است که باچه سنگی باید کشید. بنده معتقدم که اقلاً باید قانون معین تصویب کنند وقتی که آن گذشت پرو